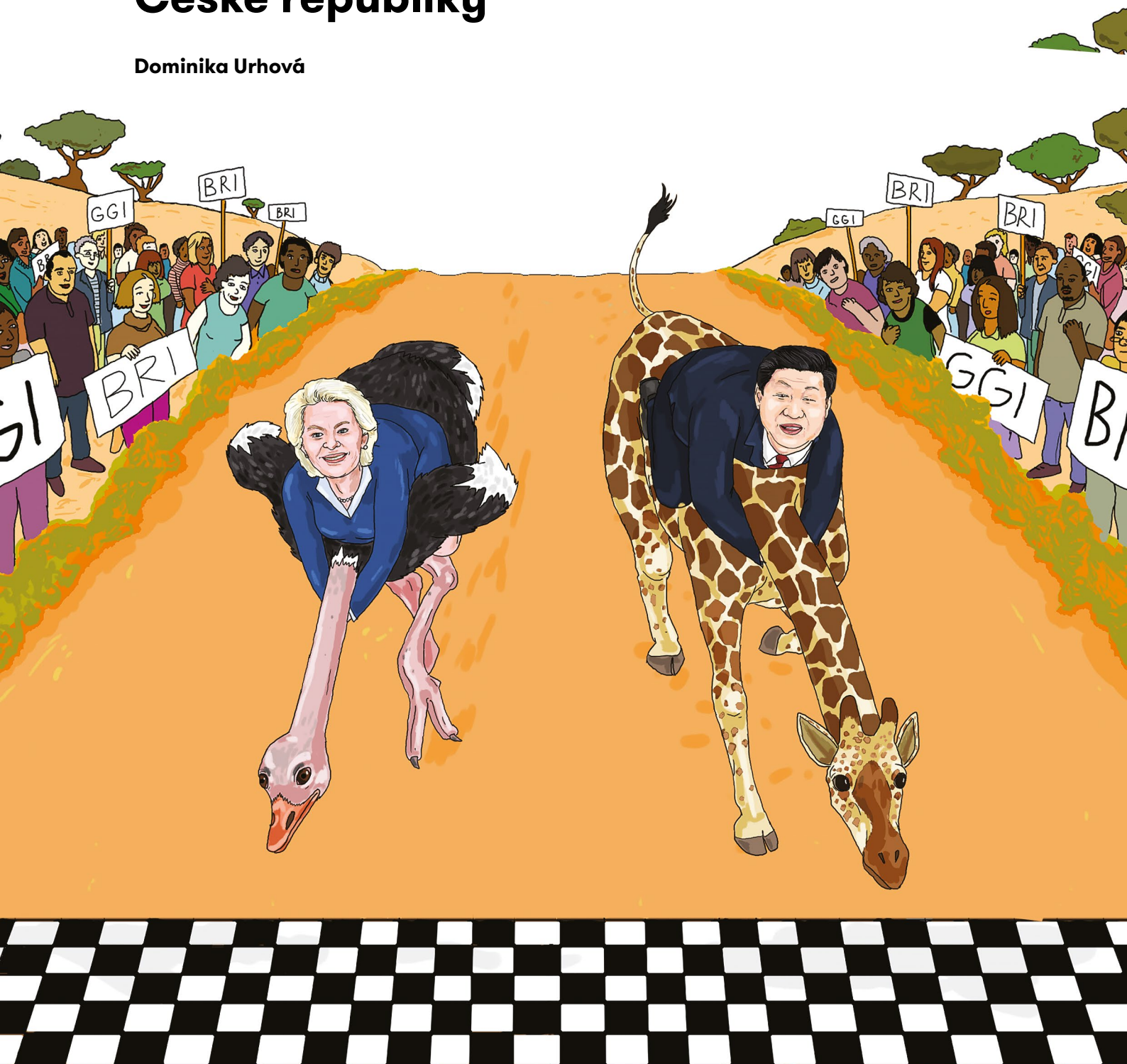

POLICY PAPER

Iniciativa Global Gateway jako nástroj pro prosazování strategických zájmů České republiky

Dominika Urhová

Iniciativa Global Gateway jako nástroj pro prosazování strategických zájmů České republiky

Dominika Urhová

INICIATIVA GLOBAL GATEWAY JAKO NÁSTROJ PRO PROSAZOVÁNÍ STRATEGICKÝCH ZÁJMŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Policy paper

duben 2025

Editorka – Ivana Karásková

Autorka – Dominika Urhová

Citace – Dominika Urhová, *Iniciativa Global Gateway jako nástroj pro prosazování zájmů České republiky* (Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2025).

Tato publikace vznikla v rámci projektu **MapInfluenCE** (dříve známého jako ChinfluenCE), který zkoumá vliv Číny a Ruska ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Komparativní povaha projektu umožňuje identifikovat, jaké strategie a nástroje Čína a Rusko používají, kde dochází k souhře a kde si naopak konkurují. Projekt MapInfluenCE vznikl a probíhá pod hlavičkou Asociace pro mezinárodní otázky (AMO).

Vydání studie podpořil grant National Endowment for Democracy (NED).

Sazba – Zdeňka Plocrová

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Žitná 27/608

CZ 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

info@amo.cz

www.amo.cz

© AMO 2025

ISBN: 978-80-88470-51-9 (pdf)

Obsah

Shrnutí	7
Doporučení	9
Úvod	10
Čím více, tím lépe?	12
GGI a BRI: když dva dělají totéž, není to totéž	14
O Čínu jde až na prvním místě	16
Investiční balíček Afrika-Evropa jako jádro GGI	18
Nové soupeření o Afriku?	22
GGI jako příležitost pro Českou republiku	24
Závěr a doporučení	27
O autorce	33
O MapInfluenCE	34
O AMO	35
Poznámky	36

Shrnutí

- Globální geopolitické změny posledních let, včetně vzestupu Číny a rostoucího soupeření mezi USA a Čínou, přiměly EU přehodnotit svůj strategický postoj. To vedlo k posílení důrazu na strategickou autonomii prostřednictvím strategie deriskingu, jejíž součástí je i diverzifikace partnerství směrem k rozvíjejícím se a rozvojovým zemím.
- Tato studie analyzuje iniciativu Global Gateway (GGI) z perspektivy České republiky (ČR). Cílem je nastínit roli, kterou může ČR sehrát při realizaci iniciativy Global Gateway, a příležitosti, které z ní mohou vyplynout pro české podniky a další aktéry.
- Zvláštní pozornost je věnována investičnímu balíčku Global Gateway Evropa–Afrika, na který připadá polovina z celkového rozpočtu GGI. Tento investiční balíček přináší významné možnosti, ale zároveň naráží na specifické výzvy spojené s koloniální a postkoloniální historií vztahů mezi Evropou a Afrikou.
- Jmenování Jozefa Síkely evropským komisařem pro mezinárodní partnerství představuje pro Českou republiku příležitost posílit svůj vliv na unijní úrovni. I díky českým zkušenostem v Africe může komisař přispět k obnovení důvěry afrických zemí v EU a podpořit vzájemně výhodná partnerství.
- Global Gateway může ČR také pomoci navázat na její předešlé úspěchy v oblasti bilaterální hospodářské a rozvojové spolupráce. České nevládní organizace mají bohaté zkušenosti se získáváním financí na rozvojové projekty, čímž mohou podpořit české podniky při expanzi na nové trhy. Klíčové však bude překonání přetrvávající nedůvěry mezi nevládním a soukromým sektorem a nastavení konstruktivního dialogu.
- Pro soukromý sektor představuje Global Gateway možnost proniknout do opomíjených regionů, jakými jsou Afrika, Asie a Latinská Amerika. Iniciativa může usnadnit zapojení českých firem díky finančním zárukám a podpoře exportu. Česká exportní banka již v této oblasti učinila první kroky, ale nástroje GGI mohou její úsilí ještě více posílit.
- Global Gateway rovněž nabízí Česku příležitost diverzifikovat export, který je stále silně orientován na EU, přičemž 40 % vývozu tvoří subdodávky. Podle některých představitelů českého průmyslu je rozšíření vývozu mimo tradiční trhy nutností – a právě GGI by mohla být jedním z nástrojů, jak toho dosáhnout.

- Přesto ale Global Gateway stále čelí několika překážkám, které brání její úplné implementaci. Mezi hlavní výzvy patří nedostatečná transparentnost, nízká vizibilita iniciativy a nejasná komunikační strategie vůči soukromému sektoru a partnerským zemím. Chybí také jasné priority, efektivní monitoring a vyvážené geopolitické zarámování strategie, které by bylo přijatelné pro partnerské země.
- Česká republika zároveň naráží na vnitřní strukturální bariéry, které brání většímu zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce. Minimální povědomí a absence tradice komerční rozvojové pomoci představují klíčové výzvy. Vláda by proto měla vytvořit jasnou strategii komerční rozvojové spolupráce a zlepšit komunikaci ohledně možné role a zapojení soukromého sektoru v Global Gateway.
- Vzhledem ke své relativně malé velikosti musí Česká republika jasně definovat své priority – jak z hlediska rozvojových oblastí a regionů spolupráce, tak i odvětví, kde má největší komparativní výhodu.

Doporučení

- Tato studie nabízí doporučení pro EU, komisaře Síkelu a českou vládu, jak řešit klíčové výzvy spojené s Global Gateway. Evropská komise by měla zvýšit přitažlivost této iniciativy a lépe pochopit, s kým (ne)soutěží. Komunikační strategie Global Gateway by měla reflektovat znalost místních podmínek v partnerských zemích a vyhnout se výhradně geopolitickému a geoekonomickému rámování v kontextu soupeření s Čínou. Místo toho by Komise měla klást důraz na rozvojové aspekty a vyhnout se poučování partnerských zemí.
- Komunikace Global Gateway musí být přehlednější. Momentálně je obtížné odlišit projekty spadající přímo pod tuto iniciativu od těch, které jsou součástí širšího rámce Team Europe. Zavedení specializované podpory pro soukromý sektor by mohlo zvýšit viditelnost Global Gateway, usnadnit firmám orientaci v procesu podávání žádostí a zefektivnit financování a realizaci projektů.
- Pro efektivní zapojení do Global Gateway musí ČR posílit účast českých vládních institucí a vytvořit národní strategie. V současnosti má specializovaný odbor zaměřený na tuto iniciativu pouze Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Aktivnější roli by mělo sehrát také Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy a další relevantní orgány.
- Česká vláda hraje důležitou roli v podpoře soukromého sektoru a měla by vyčlenit více finančních prostředků na zviditelnění Global Gateway a jejích potenciálních přínosů pro firmy. Klíčová je přitom jasná komunikační strategie a koncepce, která propojí komerční a rozvojové aktivity.
- Stanovení prioritních oblastí by České republice umožnilo efektivně využít své odborné znalosti a zaměřit se na regiony a sektory s největší přidanou hodnotou. ČR může stavět na dosavadní spolupráci a své dobré pověsti v Africe, zejména ve zdravotnictví, zemědělství, potravinářství, vodním hospodářství či dopravě a infrastruktuře. Zaměření se na tyto klíčové oblasti by pomohlo optimalizovat alokaci zdrojů a posílit konkurenceschopnost českých firem na těchto trzích.
- Mobilizace soukromého kapitálu vyžaduje efektivní dialog mezi českou vládou a podniky. Přestože zájem o nastavení dialogu existuje, dosavadní snahy zatím nepřinesly konkrétní výsledky.
- Česká vláda by měla podpořit užší spolupráci mezi nevládním a soukromým sektorem prostřednictvím platform pro dialog a sdílení znalostí. To by firmám usnadnilo zapojení se do rozvojové pomoci a pomohlo při využití příležitostí, které nabízí Global Gateway.

Úvod

EU v reakci na globální geopolitické změny, včetně vzestupu Číny a eskalace napětí mezi USA a Čínou v posledních letech, musela významně přehodnotit svou dosavadní zahraničně-politickou strategii. Začala více směřovat ke strategické autonomii prostřednictvím tzv. deriskingu, který zahrnuje diverzifikaci partnerství a nový zájem o rozvíjející se a rozvojové země. Ale zatímco budování silných partnerství se zeměmi tzv. globálního Jihu je klíčové pro posílení budoucího směřování i postavení EU, přítomnost Číny v těchto regionech pro ni představuje významnou výzvu.

Ve snaze rozšířit svůj vliv do nových regionů představila Evropská komise a vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku v prosinci 2021 iniciativu Global Gateway (GGI). Tato rozsáhlá iniciativa, zaměřená na rozvoj infrastruktury a konektivity, má za cíl konkurovat čínské iniciativě Pásu a stezky (Belt and Road Initiative, BRI) a působit jako transparentnější alternativa k čínským investicím do infrastruktury.

Aby Global Gateway skutečně posílila geopolitický význam EU, bude muset Evropská komise najít způsob, jak překonat skepsi zemí globálního Jihu ohledně schopnosti EU dokončovat projekty včas a efektivně. Zvýšení transparentnosti, srozumitelnosti a viditelnosti této iniciativy bude rovněž klíčové pro její úspěch. Kromě těchto obecných výzev přinášejí historické vazby mezi africkým kontinentem a některými členskými státy EU i další problémy, které je nezbytné řešit, pakliže má být GGI na kontinentu úspěšná. Vzhledem k tomu, že se EU snaží prostřednictvím GGI etablovat jako důvěryhodný a spolehlivý partner, který dokáže konkurovat BRI, je zásadní navázat nový druh spolupráce a obnovit důvěru vůči Evropě ze strany afrických zemí.

Česká republika může díky jmenování Jozefa Síkely komisařem EU pro mezinárodní partnerství sehrát v iniciativě Global Gateway klíčovou roli. Z pohledu České republiky může být Global Gateway důležitým prostředkem, s jehož pomocí by Česko mohlo vylepšit svoji mezinárodní image, zvýšit své zapojení do rozvojové pomoci a investic do infrastruktury, využít skutečnost, že Česko nepatří mezi země s koloniální historií, a obecně posílit svůj vliv v EU. Tato iniciativa by též mohla ČR umožnit stát se jedním z klíčových hlasů při rozhodování o strategických otázkách EU, kam bude patřit kontakt s regiony bohatými na strategické suroviny. Pro český soukromý sektor má GGI potenciál otevřít nové možnosti pro podniky na mezinárodních trzích, pomoci diverzifikovat export a pomocí finančních záruk podpořit větší investice do nových odbytišť zvláště v zemích, které byly doposud vnímány jako potenciálně rizikové.

Tato studie se věnuje iniciativě Global Gateway z pohledu České republiky, zaměřuje se na aspekty, z nichž může ČR významně těžit, a snaží se identifikovat oblasti, ve kterých může role eurokomisaře Síkely přinést ČR výhody. Vzhledem k omezenému rozsahu této studie a mnoha zemím a projektům zahrnutým do GGI se tato analýza zaměřuje především na investiční balíček EU-Afrika. Nejen že polovina rozpočtu

Global Gateway směřuje na tuto konkrétní oblast, ale její úspěšná realizace by mohla přispět k větší bezpečnosti EU, zejména snížením migrace, a zároveň posílit její geopolitické postavení v Africe, kde Čína v posledních letech výrazně rozšířila svůj vliv. V neposlední řadě, jak již bylo zmíněno, africký kontinent představuje pro EU jedinečné výzvy a Česká republika by mohla být v dobré pozici, aby na své dosavadní zkušenosti navázala a posílila jak svou vlastní, tak i unijní spolupráci s Afrikou v rámci iniciativy Global Gateway.

Čím více, tím lépe?

Na spuštění čínské iniciativy Pásu a stezky reagovaly v roce 2021 Spojené státy americké, EU a Velká Británie spuštěním řady svých vlastních iniciativ. Tento prudký nárůst začal v červnu, kdy byla pod vedením USA spuštěna iniciativa G7 Build Back Better World (B3W). V září stejného roku EU představila svou iniciativu Global Gateway a v listopadu Velká Británie na konferenci COP26 uvedla iniciativu Clean, Green Initiative (CGI).¹

Tyto iniciativy společně ukazují na obnovený závazek USA, EU a jejich spojenců společně řešit globální problémy, snížit rostoucí globální investiční mezeru v infrastruktuře – která podle prognóz do roku 2040 dosáhne 14,33 miliard eur² – a etablovat se jako preferovaní partneři zemí globálního Jihu. Investiční mezera je klíčovým problémem tohoto obnoveného úsilí, protože brzdí rozvoj zejména ve zranitelných regionech, jako je Afrika, a představuje značnou výzvu pro globální propojení v éře hyperglobalizace.

Tyto iniciativy mohou rovněž sloužit jako základ pro nový rámec rozvojové spolupráce, který by vycházel ze strategických zájmů a měl by za cíl přilákat investice ze soukromého sektoru a zároveň nabídnout konkurenceschopnou alternativu k čínské iniciativě Pásu a stezky. Stále však zůstává otázkou, zda je účinnou strategií čelit rostoucímu vlivu Číny pomocí různých iniciativ, které znějí podobně a mají velmi podobné cíle.

Pokud má být GGI hlavní strategií pro investice do infrastruktury, čím se vlastně liší od ostatních iniciativ?³

TABULKA 1: PŘEHLED GLOBÁLNÍCH INFRASTRUKTURNÍCH INICIATIV

Iniciativa	Rok založení	Velikost	Povaha balíčku	Finanční nástroj
Iniciativa Pás a stezka (BRI)	2013	více než 1 bilion USD	řízený státem, soukromý sektor jako nástroj	China State Bank a China Exim Bank, státní dotace podnikům ze soukromého sektoru
Iniciativa Clean, Green (CGI)	2021	více než 3 miliardy USD (2022-2026)	řízený státem, soukromý sektor jako partner	British International Investment
Iniciativa Global Gateway (GGI)	2021	více než 300 miliard USD (2021-2027)	pod vedením Evropské komise, soukromý sektor jako partner	Evropská investiční banka a evropské rozvojové finanční instituce, vytvoření Agentury EU pro vývozní úvěry (v jednání)
Iniciativa Build Back Better World (B3W)	2021	žádná stanovená částka	řízený státem, soukromý sektor jako partner	US International Development Finance Corporation

Zdroj: Kompilace autorky⁴

První zřejmou odpovědí na tuto otázku je velikost rozpočtu GGI, rozsah očekávaného zapojení EU a soukromého sektoru a rozsah finančních nástrojů určených k naplnění jejich ambicí. Pro realizaci projektů GGI je k dispozici řada možností a mechanismů financování. Cílem GGI je do roku 2027 mobilizovat až 300 miliard EUR s využitím rozmanitého souboru finančních nástrojů, který zahrnuje zvýhodněné půjčky, záruky a granty. I když se očekává, že část finančních prostředků bude poskytnuta ze soukromého sektoru, většina bude i tak pocházet ze stávajících fondů EU.⁵

Předpokládá se, že Evropský fond pro udržitelný rozvoj plus (EFSD+) bude investovat 135 miliard EUR. Z této částky bude 40 miliard přiděleno ve formě úvěrových záruk, 26,7 miliardy bude spravovat Evropská investiční banka a zbývajících 13 miliard bude rozděleno prostřednictvím speciálního „okna“ EFSD+ určeného pro GGI, které bude poskytovat úvěry od národních rozvojových finančních institucí členských států EU. Dalších 18 miliard v podobě grantů má být přiděleno prostřednictvím programů vnější pomoci EU. Očekává se, že zbývajících 145 miliard by mělo být získáno od finančních a rozvojově-finančních institucí členských států EU prostřednictvím níže vysvětleného přístupu Team Europe.⁶ Kromě toho EU v zájmu posílení stávajících úvěrových opatření zvažuje vytvoření evropského nástroje pro vývozní úvěry, který by mohl posílit konkurenceschopnost soukromého sektoru EU v rozvojových zemích.⁷

Iniciativy zahájené v roce 2021, zejména B3W a GGI, jsou navrženy tak, aby se vzájemně posilovaly a navazovaly na dřívější strategie USA, EU a jejich partnerských zemí. Ačkoli však byly v rámci těchto iniciativ vypracovány rozsáhlé strategie financování (viz tabulka 1), plánované finanční prostředky stále výrazně zaostávají za částkou, kterou již Čína vyčlenila na svou iniciativu Pásu a stezky.⁸ I když jsou tedy tyto iniciativy svým rozsahem ambiciózní, lze je ve srovnání s čínskou BRI považovat nejen za opoždilce, ale také za druhořadé hráče v soutěži o globální konektivitu.

Kromě toho, že je obtížné splnit rozpočtové cíle – nebo se dokonce vyrovnat čínským investicím – se objevují i další obavy a kritika, zejména vůči GGI, které zdůrazňují, že většina vyčleněného financování se skládá z předchozích prostředků, nikoli z nových investičních zdrojů. To vyvolává pochybnosti o schopnosti EU zajistit potřebné finanční prostředky k dosažení svých ambiciózních cílů.⁹ A přestože Evropská komise tvrdí, že GGI nabízí různorodou strukturu financování, která má zajistit spolehlivé financování a minimalizovat rizika zadlužení, kontrast bije do očí: Čína již vyčlenila na infrastrukturu více než 1 bilion USD, zatímco tyto novější iniciativy zůstávají převážně aspirační a postrádají jasnou strategii pro mobilizaci financování od soukromého sektoru.¹⁰

Navíc vzhledem k různým překryvům mezi západními iniciativami je zásadní otázkou, jak tyto snahy účinně koordinovat. Efektivní koordinace bude muset zahrnovat podporu oblastí spolupráce, sladění možností financování a odpovědnosti a prozkoumání toho, jak se tyto iniciativy mohou vzájemně doplňovat. Bez jasné strategie může dojít k fragmentaci úsilí, což povede k duplicitním iniciativám a neefektivnímu přidělování zdrojů. To stojí v kontrastu s čínskou iniciativou BRI, která na rozdíl od celoplošné iniciativy EU vyžaduje mnohem méně koordinace.¹¹

GGI a BRI: když dva dělají totéž, není to totéž

Oficiální dokumenty vykreslují GGI jako transparentní, udržitelnou a v souladu s hodnotami a zásadami EU. Klíčový důraz je kladen na vytvoření rámce pro odolnou globální konektivitu, přičemž definujícím rysem jsou „inteligentní, čisté a bezpečné investice do kvalitní infrastruktury“. Partnerství vytvořená pod hlavičkou Global Gateway jsou založena na šesti klíčových zásadách: demokratické hodnoty a vysoké standardy, dobrá správa věcí veřejných a transparentnost, rovnocenné partnerství, zelené a čisté, zaměření na bezpečnost a katalyzování investic soukromého sektoru. Každý rok jsou do Global Gateway navrhovány a přidávány nové vlajkové projekty. V letech 2023 a 2024 bylo schváleno 218 klíčových iniciativ a pro rok 2025 bylo schváleno dalších 46 stěžejních projektů.¹²

Přístup Team Europe pak slouží jako hlavní způsob implementace Global Gateway. Team Europe v tomto kontextu označuje spolupráci mezi EU, členskými státy EU, Evropskou investiční bankou (EIB) a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD) s cílem podpořit mezinárodní spolupráci.¹³ Je ale důležité si uvědomit, že tento přístup přesahuje rámec GGI, neboť je součástí širší iniciativy Team Europe Initiative (TEI), která v současné době zahrnuje celkem 169 projektů, z nichž 132 je národních, 33 regionálních a 4 jsou globální.¹⁴

Evropská komise rovněž iniciovala vznik poradní skupiny pro podniky¹⁵ a platformy pro dialog s občanskou společností a místními orgány¹⁶ s cílem podpořit inkluzivitu. Tyto neformální platformy propojují soukromý sektor, občanskou společnost, orgány EU a finanční instituce. Pro soukromý sektor zřídila Evropská komise také podnikatelská fóra EU, která usnadňují aktivní dialog mezi soukromým a veřejným sektorem a nabízejí příležitosti pro setkání mezi podniky, interakce mezi podniky a veřejnou správou, panelové diskuse, osobní návštěvy v terénu a podobné aktivity.¹⁷ Každoročně se má také konat Forum Global Gateway, které má za úkol podporovat mezinárodní dialog a spolupráci mezi různými zúčastněnými stranami, včetně zástupců vlád a soukromého sektoru.¹⁸

Naproti tomu čínská iniciativa Pásu a stezky byla zahájena v roce 2013 pod vedením čínského prezidenta Si Ťin-pchinga. V roce 2017 byla tato infrastrukturní iniciativa začleněna do čínské ústavy, čímž se upevnila jako významné dědictví Si Ťin-pchingovy éry. Stala se také klíčovým nástrojem snahy Číny o to, aby byla vnímána jako globální lídr a mohla rozšiřovat svůj vliv ve světě. Iniciativa vychází z čínské politiky nevměšování se a (minimálně rétorického) důrazu na oboustranně výhodnou spolupráci, přičemž projekty jsou rámovány jako projekty nekladoucí na přijímající země žádné podmínky a dávány do kontrastu s pravidly tradičně spojovanými s rozvojovou pomocí ze strany Západu. I když se iniciativa zaměřuje především na vytváření a propojování obchodních tras, její hlavní motivací bylo stimulovat hospodářský růst Číny, zejména v jejích chudších provinciích, a najít alternativní

trhy pro čínské výrobky i pro podniky působící ve stále nasycenějším prostředí. Zapojením do čínské iniciativy BRI mohou přijímající země získat přístup k rozsáhlým investicím, zejména do infrastruktury, která je v těchto zemích často považována za rozvojovou prioritu.

Relativně nedávno ale došlo ke změně v přístupu Číny k BRI, která vstoupila do nové fáze, někdy označované jako BRI 2.0.¹⁹ Někteří experti tuto změnu přičítají pomalému hospodářskému oživení po koronavirové pandemii a potřebě Peking upřednostnit domácí ekonomické otázky.²⁰ V této nové etapě se Čína odklání od velkých projektů směrem k menším, udržitelnějším projektům a strategickým investicím do ekologických a digitálních technologií. Snižuje také rozsah investic do BRI a rekalibruje strategické zaměření iniciativy. Například došlo k dramatickému snížení nového čínského financování rozvojové spolupráce, a to přibližně z 80 miliard USD v roce 2016 na 5 miliard USD v roce 2021. Tento pokles byl obzvláště výrazný v Africe, kde Čína snížila financování z 30 miliard USD v roce 2016 na 1 miliardu USD v roce 2023. Kromě toho Peking místo tradiční velkokapacitní infrastruktury začal investovat také do „malých, ale krásných“ projektů s větším důrazem na zelenou a čistou infrastrukturu.²¹ Čína například v posledních několika letech nasměrovala 6 miliard dolarů ze svých finančních prostředků do obnovitelných zdrojů energie a zahájila projekty nízkouhlíkové výroby elektřiny ve více než 100 zemích.²² Kromě toho Peking v roce 2023 investoval 19,4 miliardy dolarů do těžebního a metalurgického průmyslu nezbytného pro zelený přechod.²³

Global Gateway využívá k financování svých projektů různé finanční nástroje, zatímco BRI se spoléhá především na infrastrukturní iniciativy založené na půjčkách, často zajištěných zástavou. Na realizaci dohlíží Národní komise pro rozvoj a reformy (NDRC) a přímé investice podporuje China Investment Corporation. Do roku 2023 dosáhly celkové investice 643 miliard USD ve stavebních zakázkách a 419 miliard USD v ostatních nefinančních investicích. Je třeba pro úplnost dodat, že BRI zahrnuje více regionů a neomezuje se pouze na rozvojové země. Z větší části se ale do nedávna čínská BRI zaměřovala právě na tyto regiony, kde financovala rozsáhlé infrastrukturní projekty zejména v odvětvích, jakými jsou doprava, energetika, telekomunikace a rozvoj průmyslu.²⁴

Přestože se zdá, že iniciativa Pásu a stezky poskytuje partnerským zemím cenné zdroje pro jejich hospodářský rozvoj, iniciativa čelí i značné kritice a obavám. BRI je kritizována za nedostatek transparentnosti, negativní dopady na místní komunity a životní prostředí, rostoucí dluhovou zátěž pro přijímající země, omezování přístupu na trh pro nečínské společnosti a porušování lidských a pracovních práv.²⁵ Logicky se pak objevuje obava, že z BRI má ve skutečnosti prospěch především Čína, nikoliv přijímající země. Pro EU mohou tyto obavy sloužit jako poučení pro její vlastní úsilí při implementaci GGI.

O Čínu jde až na prvním místě

Představitelé Evropské unie dosud výslovně nevymezili GGI jako konkurenta nebo reakci na čínskou iniciativu Pásu a stezky. Nicméně několik paralel mezi oběma iniciativami a komentáře vysokých představitelů evropských institucí, mezi něž patří například předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová,²⁶ vedly k tomu, že je GGI stále více vnímána hlavně jako odpověď na rozšiřující se globální vliv Číny.²⁷

Ačkoli to není přímo uvedeno, formulace v popisu GGI odráží ambice EU být uznávána jako vedoucí partner pro země nejvíce postižené nedostatečnou infrastrukturou a prohlubující se globální investiční mezerou. Společné sdělení z prosince 2021 navíc začíná důrazem na demokracii, hodnoty a odpovědnost za řešení globálních výzev, čímž staví Global Gateway do centra dnešní geopolitické situace.²⁸ Toto zarámování nenápadně naznačuje, že GGI má sloužit jako důvěryhodná alternativa k řešení nedostatků, které jsou běžně spojovány s čínskou BRI. Narativ obklopující GGI rovněž zdůrazňuje potřebu EU posílit svůj globální vliv a konkurenceschopnost, zejména v oblasti rozvoje infrastruktury – odvětví, které je od roku 2013 silně ovlivňováno Čínou. V důsledku toho je obtížné, ne-li nemožné, analyzovat strategii GGI, aniž bychom se odkazovali na BRI nebo prováděli srovnání mezi těmito dvěma iniciativami.

OBRÁZEK 1: OFICIÁLNÍ RÁMOVÁNÍ STRATEGIE GLOBAL GATEWAY

„Demokracie – a hodnoty, na nichž stojí – musí prokázat svou schopnost řešit dnešní globální výzvy.“

„Musí mít kapacitu a ambice potřebné k tomu, aby pomohly zlepšit životy lidí po celém světě.“

„[...] země potřebují pozitivní nabídku, když se rozhodují, jak se nejlépe rozvíjet [...]“

„Proto potřebují důvěryhodného partnera, který navrhne projekty, jež budou udržitelné, kvalitní a realizované s vysokou úrovní transparentnosti a standardů, aby přinesly trvalé sociální a ekonomické přínosy pro místní komunity.“

„EU nabídne své financování za spravedlivých a příznivých podmínek, aby omezila riziko dluhové zátěže.“

„Bez řádné transparentnosti, dobré správy a vysokých standardů mohou být projekty špatně vybrané nebo navržené, zůstat nedokončené nebo být zneužity k podpoře korupce.“

„Vzhledem ke globální povaze této výzvy musí EU svým partnerům poskytnout pozitivní nabídku.“

„Aby toho dosáhla, bude Global Gateway působit po celém světě, přizpůsobovat se potřebám a strategickým zájmům jednotlivých regionů a zároveň zůstat řízena hodnotami.“

„Jejím [Global Gateway] cílem je vytvářet propojení, nikoli závislosti.“

Zdroj: Společné sdělení²⁹ (překlad autorka)

Uniklý briefing paper, který byl určený novému komisaři EU pro mezinárodní partnerství Jozefu Síkelovi, také zdůrazňoval geopolitický význam GGI. Dokument poukazoval na potřebu EU posílit vazby s rozvíjejícími se a rozvojovými ekonomikami, odkazoval na „bitvu nabídek“ a představoval GGI jako nástroj pro obranné i ofenzivní geopolitické cíle.³⁰ Geopolitický podtext GGI byl patrný i z projevu Ursuly von der Leyenové na inauguračním fóru GGI v roce 2023. Aniž by výslovně jmenovala Čínu, kritizovala vykořisťovatelské praktiky ostatních globálních aktérů a zdůraznila cíl EU nabízet udržitelné a transparentní investiční možnosti.³¹ Bývalá komisařka Jutta Urpilainenová v jejích komentářích pro Financial Times rovněž zdůraznila „souboj narativů“, který obklopuje globální investiční iniciativy v oblasti infrastruktury, a schopnost Číny přinést hmatatelné výsledky.³² Tato prohlášení staví GGI do centra měnící se geopolitické dynamiky a zdůrazňují význam iniciativy pro úsilí EU zlepšit její globální postavení a konkurenceschopnost.

Aby však EU dosáhla těchto geopolitických ambicí a byla považována za náhradu nebo konkurenta BRI, nový komisař bude muset vytvořit strategie pro efektivní komunikaci úspěchů a rozsahu globální angažovanosti EU. Přestože jsou EU a její členské státy nejvýznamnějšími poskytovateli oficiální rozvojové pomoci (ODA), rozsah a efektivita jejich angažovanosti se nedočkaly adekvátního uznání.³³ Tento nedostatek pramení z nedostatečné komunikace EU o jejích iniciativách v oblasti globální rozvojové pomoci, která brání vytvoření jednotné značky EU schopné získat zájem a podporu ze strany partnerských zemí.

Naproti tomu se Čína k iniciativě BRI vyjadřovala velmi otevřeně a investovala i do posilování značky iniciativy. Kampaň rámovala iniciativu v kontextu národní hrdosti a materiálního blahobytu a pomohla Pekingu získat pověst efektivního rozvojového partnera.³⁴ Je pozoruhodné, že pověst Pekingu zůstává relativně neporušená navzdory rostoucí kritice týkající se kvality infrastrukturních projektů, porušování pracovních práv a zvýšeného zadlužení přijímajících zemí v důsledku BRI. Vzhledem k tomu, že to, co zahrnuje BRI, zůstává v popředí zájmu rozvojových zemí, nabízí Global Gateway také Evropské unii a jejím členským státům příležitost, jak si vybudovat jednotnou a vlivnou značku, která prokáže kapacitu EU hrát významnou roli v nejistém geopolitickém prostředí a stát se udržitelnější alternativou k čínským infrastrukturním investicím.

Investiční balíček Afrika-Evropa jako jádro GGI

Africký kontinent v posledních letech výrazně posílil svůj geopolitický, hospodářský a strategický význam, což vede i k jeho větší ochotě užívat svůj hlas na globální scéně. Růst významu Afriky zároveň přiměl země, jakými jsou Čína, Rusko a státy Perského zálivu, k větší angažovanosti v regionu.

Vzhledem k tomu, že Afrika sousedí s EU, má vývoj na tomto kontinentu – jak hospodářský, tak bezpečnostní – přímý vliv na EU a na její bezpečnost. Důležitost spolupráce s africkým kontinentem také zdůraznila ruská invaze na Ukrajinu, díky níž si EU uvědomila potřebu podpory afrických zemí (zejména na multilaterálních fórech) k udržení a prosazování mezinárodního řádu.³⁵ Kromě toho se migrace stala klíčovou otázkou ve vztazích mezi EU a Afrikou. Ruská invaze prohloubila potravinovou krizi v afrických zemích, která byla způsobena snížením vývozu následovaným prudkým nárůstem cen obilí. Tato stupňující se potravinová nejistota může spustit nové vlny migrace napříč Afrikou a do sousedních oblastí, včetně EU. K tomu se přidává skutečnost, že Afrika je regionem, který je nejvíce ohrožen dopady změny klimatu a je tak vystaven nejvyššímu riziku nucené environmentální migrace.³⁶

TABULKA 2: PŘEHLED INVESTIČNÍCH BALÍČKŮ GLOBAL GATEWAY EVROPA-AFRIKA

klíčové oblasti	klíčová témata
zelený přechod	udržitelná energie biodiverzita zemědělsko-potravinářské systémy odolnost vůči klimatu a snižování rizika katastrof
digitální přechod	všeobecný přístup ke spolehlivým internetovým sítím
udržitelný růst a vytváření důstojných pracovních míst	doprava podpora podnikům hospodářská integrace inkluzivní ekonomiky - severoafrický region udržitelné hodnotové řetězce nerostných surovin Iniciativa Afrika-EU pro vědu, technologie a inovace
posílení zdravotnických a farmaceutických systémů	očkování africký farmaceutický systém a regionální výrobní kapacity
investice do vzdělávání a odborné přípravy	rozvoj dovedností a příležitostí
podpora udržitelného financování růstu	granty a půjčky globální iniciativa pro zelené dluhopisy zvláštní práva čerpání

Zdroj: Evropská komise, EU-Afrika: Globální investiční balíček³⁷

Vzhledem k významu afrického kontinentu a přetrvávajícím problémům, s nimiž se potýká a které se přímo dotýkají EU, proto není překvapivé, že přibližně polovina z celkového rozpočtu GGI byla věnována na investiční balíček Afrika-Evropa.³⁸ Rozsáhlá zásoba surovinových zdrojů, rychle rostoucí populace a rozvojové potřeby kontinentu nabízejí významné příležitosti, jak v rámci GGI přispět k transformačním změnám a zároveň zajistit EU přístup ke kritickým surovinám (CRM).

Podle Evropské komise je hlavním cílem tohoto investičního balíčku „podpořit Afriku v silném, inkluzivním, zeleném a digitálním oživení a transformaci.“ Investiční balíček proto zahrnuje pět klíčových témat (plus jedno k udržitelnému růstu financování), z nichž každé má své prioritní oblasti (viz tabulka 2). Pokud bude Evropa účinně komunikovat a realizovat GGI, mohla by být iniciativa alespoň částečným řešením rostoucí potřeby Afriky v oblasti investic do infrastruktury, která se odhaduje na 130-170 miliard USD ročně.^{39,40}

Model smíšeného financování GGI, který kombinuje granty s investicemi soukromého sektoru, nabízí bezpečnější alternativu k přístupu BRI, který může vést k zadlužení. Navíc by zaměření GGI na podporu partnerství s místními zúčastněnými stranami mohlo pomoci zapojit africké země jako aktivní účastníky rozvojového procesu a ukázat, že EU chápe a respektuje agendu afrických zemí a jejich odpovědnost za svůj rozvoj. To je v ostrém kontrastu s čínskými strategiemi v rámci BRI, kde jsou projekty často přidělovány čínským společnostem, které dovážejí pracovní sílu z Číny. Tento přístup brání tomu, aby projekty BRI zvyšovaly místní mzdy a podporovaly tvorbu pracovních míst na lokální úrovni.⁴¹ Navzdory tomu však zůstává pragmatický a politicky neutrální postoj Číny atraktivní pro africké vlády, které zpochybňují záměry EU.

Konkrétně: GGI by mohla významně ovlivnit africké ekonomiky a společnosti, protože její prioritní oblasti dobře odpovídají širším potřebám kontinentu. Její úspěch by mohl zlepšit zejména energetické systémy regionu, rozšířit přístup žen a mladých lidí na trh práce, zmírnit dopady změny klimatu, posílit konektivitu a digitalizaci a zlepšit dopravní síť.

GGI by mohla řešit naléhavý energetický deficit Afriky prostřednictvím partnerství pro spravedlivou energetickou transformaci a různých vlajkových projektů, jakými jsou například projekty elektrifikace venkova v Angole. Tyto projekty poskytují decentralizovaná řešení a podporují přístup k elektřině v odlehlých oblastech, kde jsou centralizované sítě nepraktické.⁴² Naproti tomu čínské investice v rámci BRI se často zaměřují na rozsáhlé projekty v oblasti fosilních paliv a tradiční síťovou infrastrukturu. To sice může být účinné při posilování dodávek energie, ale zároveň to má negativní dopady na životní prostředí. Zaměření GGI na klimaticky odolná energetická řešení ji proto staví do pozice vhodnějšího a udržitelnějšího partnera pro africké země, neboť poskytuje alternativní investice schopné vyvážit ekonomický růst s ochranou životního prostředí.

Pokud jde o zlepšení přístupu na trh práce, může GGI pomoci africkým zemím dosáhnout významného pokroku v inkluzivitě trhu práce. EU spustila Akční plán pro genderovou rovnost a začlenila jej do GGI.⁴³ Projekty GGI, jako je Gender Transformative Action program a odborné a technické vzdělávání, mají dobré předpoklady pro posílení postavení žen, usnadnění jejich účasti na trhu práce, zlepšení technických dovedností mladých lidí, zvýšení mobility mladých lidí a přípravu absolventů

na zaměstnání v různých odvětvích.⁴⁴ Velký důraz, který GGI klade na vzdělávání a mobilitu mládeže, je patrný ze stěžejního projektu Mobilita mládeže pro Afriku, zahájení Akčního plánu pro mládež a zřízení Africko-evropské akademie mládeže.^{45,46} I čínská iniciativa BRI údajně vytvořila řadu pracovních míst, čelila však kritice za to, že se spoléhá na čínskou pracovní sílu, čímž omezuje přenos dovedností a tvorbu místních pracovních míst. V porovnání s tím GGI upřednostňuje zapojení místní pracovní síly a budování místních kapacit. Tento přístup tak zajišťuje dlouhodobý rozvoj dovedností a zároveň poskytuje okamžité pracovní příležitosti, což v konečném důsledku prospívá ekonomikám přijímajících zemí.

Významného pokroku lze dosáhnout také v oblasti digitalizace. GGI si uvědomuje rostoucí digitální propast v Africe a považuje zlepšení konektivity za katalyzátor rozvoje. GGI proto klade důraz na projekty schopné podpořit inovace a ekonomické příležitosti na celém kontinentu.⁴⁷ Je však důležité poznamenat, že míra využívání digitálních zařízení se v jednotlivých regionech výrazně liší a pohybuje se od šesti do 53 %.⁴⁸ Současné nebo budoucí projekty proto musí být pečlivě navrženy a přizpůsobeny kontextu partnerských zemí. Zatímco rozvinutější země potřebují modernizaci stávající digitální infrastruktury, jiné země vyžadují rozšíření přístupu k elektrické síti a výstavbu nové infrastruktury.

Podobně i Čína v rámci své Digitální hedvábné stezky investovala velké prostředky do digitální infrastruktury. Čínské společnosti jako Huawei, ZTE a China Telecom sehrály klíčovou roli při budování a modernizaci africké telekomunikační infrastruktury a staly se hybnou silou africké telekomunikační revoluce.⁴⁹ V současné době tvoří čínské telekomunikační společnosti nedílnou součást téměř všech vrstev africké telekomunikační infrastruktury, včetně podmořských kabelů, satelitů nebo aplikací. Navzdory rostoucí kritice týkající se rizik kybernetické bezpečnosti a nedostatečných standardů ochrany údajů v projektech vedených Čínou dostávají čínské společnosti na kontinentu stále mnoho příležitostí.⁵⁰

Pro mnoho afrických zemí je totiž přístup k infrastruktuře důležitější než bezpečnostní obavy. Čínské společnosti nabízejí rychlejší, jednodušší a cenově dostupnější způsoby, jak zlepšit digitální konektivitu Afriky a dosáhnout všeobecného přístupu k technologiím digitální infrastruktury. Zlepšení v přístupu k technologiím může následně usnadnit růst malých a středních podniků, zvýšit produktivitu služeb a přispět například k efektivnějšímu poskytování zdravotní péče. Překonání dominantní postavení Číny proto nebude snadný úkol pro Evropu, zejména s ohledem na čínskou dlouhotrvající angažovanost v africkém telekomunikačním sektoru a příležitostem, které mnohé africké země vidí v pokračující spolupráci s Čínou.

Afrika je navíc neúměrně postižena změnou klimatu, přestože se na globálních emisích podílí minimálně.⁵¹ Mezi klíčové vlajkové projekty GGI v regionálním měřítku proto patří adaptace na změnu klimatu a odolnost Afriky, partnerství se soukromými institucionálními investory v oblasti klimaticky inteligentních řešení a energetická účinnost budov. Cílem posledně jmenovaného projektu je podpořit přechod na nízkouhlíkové, energeticky účinné a klimaticky odolné budovy. Kromě toho je jedním z nejnovějších partnerských programů pod Síkelovým vedením Program vesmírného partnerství Afrika-EU, který byl zahájen v lednu 2025 a podpořen investicemi ve výši 100 milionů EUR. Jednou z klíčových priorit programu je podpora odolnosti vůči klimatickým změnám, neboť jeho cílem je využití vesmírných technologií ke

zlepšení systémů včasného varování pro monitorování a předvídání událostí souvisejících s počasím.⁵²

Je však důležité si uvědomit, že dvojí cíle industrializace a přechodu na zelenou energii nejsou plně kompatibilní.⁵³ Proto by GGI měla upravit svá očekávání ohledně toho, že se africké země vzdají fosilních paliv. Místo toho by se měla zaměřit na nalezení praktické rovnováhy mezi využíváním fosilních paliv a obnovitelnou energií, přizpůsobené konkrétním potřebám a možnostem partnerských zemí.

V neposlední řadě, pokud se na něj podíváme z hlediska geopolitické konkurence, by investiční balíček mohl posílit přítomnost EU v Africe, rozšířit její sféru vlivu a poskytnout prostředky pro přístup ke kritickým surovinám v regionu. To se odráží v jedné z klíčových složek balíčku – výstavbě dopravních koridorů napříč Afrikou. Tyto koridory by zahrnovaly rozvoj letišť, silnic, železnic a přístavů, což by výrazně zlepšilo regionální propojení, hospodářskou integraci a efektivitu obchodních tras. Koridory procházejí několika zeměmi s velkými zásobami důležitých surovin.⁵⁴ Vzhledem k rostoucí dominanci Číny v oblasti kritických surovin a dopadům ruské války na Ukrajině považuje EU surovinovou bezpečnost za jednu ze svých hlavních priorit.⁵⁵

Nové soupeření o Afriku?

Navzdory optimistickému rámování GGI jako nástroje pro inkluzivní rozvoj a sociální spravedlnost přetrvávají obavy, že se iniciativa stále řídí zásadami rozvojové politiky, které lze dnes považovat za zastaralé. Země globálního Jihu vyjadřují obavy z neokolonialismu. Podle nich přístup Evropy (a Západu obecně) slouží především strategickým zájmům velmocí, aniž by bral v potaz jedinečný místní kontext.⁵⁶ Afričtí partneři vyjadřují frustraci z toho, že EU nerespektuje africkou autonomii a smysluplně nejedná s místními vládami a komunitami o konkrétních rozvojových potřebách a požadavcích. Symptomatické je v tomto směru to, že ačkoli EU přidělila Africe polovinu rozpočtu GGI, iniciativu předem nekonzultovala se zúčastněnými africkými partnery.⁵⁷

Aby byla GGI úspěšná, musí EU vybudovat nebo dále investovat do vytváření důvěry, kterou narušilo období koloniálního vykořisťování.⁵⁸ Tato důvěra je zásadní pro to, aby GGI mohla účinně podporovat společnou prosperitu a vzájemně výhodnou spolupráci mezi EU a Afrikou. Aby toho EU a její členské státy dosáhly, musí se vyhnout opětovnému rozpoutání nového „boje o Afriku“ a zajistit, aby se přínosy tohoto nového rámce rozvojové spolupráce dostaly k místním komunitám v partnerských zemích.⁵⁹

Významnou překážkou pro úspěch GGI v Africe je současná podoba veřejné diskuse o iniciativě a její vnímání v přijímajících zemích. Z toho, jak EU vykresluje GGI, vyplývá, že je iniciativa součástí velmocenského soupeření mezi EU a Čínou. Africké země se však nechtějí zaplétat do boje o moc a místo toho dávají přednost diverzifikaci svých partnerství. Není tedy překvapením, že vzhledem k jejich existujícím investičním deficitům se také zdráhají postavit se na stranu jedné z velmocí. Geopolitické soupeření mezi USA, EU a Čínou pro ně přesahuje jejich bezprostřední zájmy.⁶⁰ Pokud chce EU uspět, měla by jako základní princip GGI upřednostnit spolupráci před konkurencí. EU by měla využít svých silných stránek, zohlednit rozvojové a ekologické agendy přijímajících zemí a zaměřit se na to, aby se stala komplementární k čínské přítomnosti v regionu. EU by dokonce mohla pragmaticky přehodnotit svůj pohled na roli Číny a přijmout konstruktivnější strategii, která zohlední roli Číny v zelené transformaci Afriky. Pokud by bylo možné rámovat GGI a BRI v kontextu hry s nenulovým součtem a najít synergie, mohlo by to uvolnit EU ruce pro působení v těch oblastech, kde je nejsilnějším hráčem a nesoupeřit s Čínou na všech úrovních. EU potřebuje prioritizovat, i s ohledem na nižší ochotu vydávat vysoké finanční prostředky na svou iniciativu v Africe v porovnání s Čínou.

V diskurzivní rovině by se měla EU vyvarovat povýšeného přístupu a aktivně naslouchat svým africkým partnerům. Ačkoli má EU tendenci tato partnerství formulovat jako rovnocenná a reagující na potřeby přijímajících zemí, v praxi její kroky často působí spíše paternalisticky a normativně.⁶¹ V konečném důsledku se většina zemí světa snaží spolupracovat s různorodými partnery – ale za svých vlastních podmínek, a to není nic unikátního pro africký region.

Africké země rovněž vnímají strukturu rozvojové pomoci EU jako příliš zatíženou byrokracií a přísnými podmínkami týkajícími se lidských práv, pracovních norem, environmentálních předpisů a demokratických hodnot. To platí i pro Global Gateway, která je zakotvená v hodnotách EU a zároveň uplatňuje vysoce technokratický přístup. V kontextech, kde jsou investice do infrastruktury vnímány jako kriticky důležité, mohou takové podmínky být brány jako neefektivní a zpomalující přísun investic do přijímacích zemí. V důsledku toho se tak mnoho zemí obrací k jednodušším alternativám, jako jsou čínské půjčky, které zahrnují minimální byrokracii a nevyžadují rozsáhlou institucionální kapacitu.

V poslední řadě si EU musí uvědomit, že širší geopolitický vývoj a její reakce na něj mohou ovlivnit, jakým způsobem je unie vnímána z pohledu přijímajících zemí. Příkladem je poslední válka mezi Hamásem a Izraelem. Neschopnost EU odsoudit izraelské vojenské operace v Gaze podkopala její důvěryhodnost a ještě více narušila již tak křehké vztahy s africkým kontinentem. EU proto musí lépe komunikovat své vidění světa i aktivity, aby se vyhnula nařčení z toho, že uplatňuje dvojí metr na různé země.⁶²

GGI jako příležitost pro Českou republiku

Portfolio mezinárodních partnerství nabízí České republice významnou příležitost prosadit se v utváření strategické agendy EU. Toto portfolio je totiž důležité z hlediska směřování aktuální zahraniční politiky EU, která se snaží integrovat ekonomické priority s geopolitickými ambicemi.

Jmenování Jozefa Síkely eurokomisařem pro mezinárodní partnerství s sebou nese jistý potenciál posílit image České republiky a její vliv v rámci EU. Vzhledem k rozsahu portfolia se bude eurokomisař podílet na široké škále politik, počínaje strategií k umělé inteligenci, zdravotnictví, energetické bezpečnosti a konče strategií zasahující také klima a dopravu.⁶³ Hmatatelný pokrok v projektech GGI pod záštitou komisaře Síkely by tak mohl vést k většímu zviditelnění České republiky na unijní i mezinárodní scéně.

Pokud jde o investiční balíček Afrika-EU, dosavadní dobrá spolupráce České republiky s africkými zeměmi by mohla sloužit jako základ pro budoucí větší českou angažovanost v regionu. Během studené války patřilo Československo k nejaktivnějším zemím ze socialistického tábora v Africe a – co je ještě důležitější – na rozdíl od mnoha jiných členských států EU nenese Česká republika břímě koloniální minulosti. Česká republika je také vnímána jako spolehlivý rozvojový partner, který rozumí specifickým potřebám různých afrických zemí a umí poskytnout praktická, dostupná a kvalitní řešení.⁶⁴ Česká republika tak má pravděpodobně silnější pozici než mnoho jiných členských států EU, aby mohla navázat na své předchozí zkušenosti, obnovit vazby s africkými zeměmi a posunout vzájemnou spolupráci na novou úroveň.

Pokud jde o soukromý sektor a zkušenosti českých stakeholderů, Česká republika již disponuje určitou úrovní znalostí a zkušeností, neboť řada českých nevládních organizací a univerzit působí přímo v Africe. V Africe také působí soukromé české společnosti, a to zejména v oblasti zdravotnictví, zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství, dopravy a infrastruktury, geologického průzkumu a těžby a zpracování nerostných surovin. Kromě toho jsou aktivity českého soukromého sektoru vnímány jako podporující místní kapacity.⁶⁵ Česká republika si tak díky svému předchozímu úsilí vybudovala v těchto oblastech silné renomé a odborné znalosti, které jsou pro ni jedinečné a které by mohla využít v GGI.

Kromě toho samotné portfolio vyžaduje silnou spolupráci s přijímajícími zeměmi. Komisař Síkela tak bude mít příležitost zviditelnit nejen evropské firmy obecně, ale i české společnosti.⁶⁶ Jeho mandát má potenciál zlepšit přístup českých firem na zahraniční trhy, dále posílit jejich zapojení do globálních dodavatelských řetězců, rozšířit jejich působení a navázat nové spolupráce.⁶⁷ Přestože český soukromý sektor nemá tradici v účasti na rozvojové pomoci – na národní úrovni totiž neexistuje jasná koncepce ani definice, jak se soukromý sektor může do rozvojové pomoci zapojit – nevládní sektor v České republice je dobře hodnocen pro svou úspěšnost při získávání

finančních prostředků na rozvojovou pomoc a realizaci projektů rozvojové spolupráce.⁶⁸ Proto by soukromý sektor mohl získat poznatky od nevládních organizací, a to za podmínky, že by se česká vláda ujala role prostředníka a podpořila dialog a sdílení znalostí mezi těmito dvěma sektory.

Navzdory těmto příležitostem však budou Česká republika a komisař Síkela čelit několika výzvám, než se podaří GGI plně využít. Na české straně panuje malý zájem o rozvojovou pomoc a nepochopení jejího významu jako součásti zahraniční politiky země. To platí i pro českou veřejnost, která má tendenci upřednostňovat domácí politiku před zahraniční. Pokud jde o soukromý sektor, neexistuje jasný koncept nebo definice „komerční rozvojové pomoci“ a firmám chybí návod, jak se stát klíčovými aktéry nebo realizátory projektů rozvojové pomoci. Na národní úrovni tak musí česká vláda teprve vypracovat komplexní strategii, která by zdůraznila roli GGI v geopolitickém postavení jak Evropy, tak České republiky. Stejně tak soukromý sektor postrádá základní informace o efektivním zapojení do GGI a často naráží na problémy týkající se transparentnosti, srozumitelnosti a čitelnosti této iniciativy.

Česká republika se navíc potýká se strukturálním problémem, neboť její ekonomika je závislá na zahraničních investicích a soukromý sektor je orientován na vývoz, přičemž přibližně 40 % českého vývozu tvoří subdodávky na tradiční odbytiště. O to větší je třeba klást důraz na diverzifikaci vývozu a také na větší podporu podniků ze strany státu. To je důležité zejména v prostředích, která jsou vnímána jako riziková nebo jako místa s obtížnými podmínkami pro podnikání, jakými jsou právě Afrika nebo Latinská Amerika.⁶⁹

Ve své nominační řeči před Evropským parlamentem Síkela nastínil šest klíčových kroků k úspěšnému nastartování GGI.

OBRÁZEK 2: ŠEST SÍKELOVÝCH BODŮ NUTNÝCH PRO REALIZACI GLOBAL GATEWAY

- **Využít celého potenciálu GGI ve výši 300 miliard EUR prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru. Mezi klíčové oblasti, na které je třeba se zaměřit, patří koridor Lobito.**
- **Zjednodušit účast soukromého sektoru a učinit GGI flexibilnější pro odemknutí nezbytného financování pro realizaci iniciativy.**
- **Řešit problém migrace prostřednictvím snižování chudoby, odolnosti vůči klimatickým změnám a udržitelných podnikatelských praktik.**
- **Upřednostnit nejméně rozvinuté země, zejména proto, že pro úspěch je zásadní předcházení konfliktům a dobrá správa věcí veřejných.**
- **Využít summit EU-Afrika jako důležitou platformu pro mezinárodní dialog.**
- **Zajistit, aby projekty v rámci GGI byly v souladu se Zelenou dohodou EU.**

Zdroj: Slyšení českého komisaře, Politico⁷⁰

V lednu 2025 se nový eurokomisař pro mezinárodní partnerství poprvé zúčastnil Světového ekonomického fóra v Davosu.⁷¹ Síkela využil příležitost k tomu, aby oznámil podporu EU nové iniciativě Zelený koridor, kterou zahájil prezident Demokratické republiky Kongo.⁷² Pokud bude tento přístup pokračovat a Síkela dokáže dosáhnout

hmatatelných a měřitelných výsledků, mohl by to být pozitivní krok vpřed při zviditelňování a zvyšování důvěryhodnosti GGI.

Pro Sikelu jmenování eurokomisařem představuje další příležitost, jak zúročit své rozsáhlé zkušenosti podnikatele a vyjednavče. Mezi jeho předchozí úspěchy v jednáních, při nichž jde o hodně, patřilo například vedení EU v těžké energetické krizi během rotujícího předsednictví České republiky v roce 2022.⁷³ Nyní musí tytéž schopnosti využít k tomu, aby GGI povýšil na úroveň čínské BRI a etabloval EU jako spolehlivého infrastrukturního partnera pro země globálního Jihu. Podle jeho vlastních slov byl do své současné funkce jmenován proto, aby „proměnil GGI ze start-upu na scale-up“.⁷⁴ Během rotujícího předsednictví České republiky Síkelu účinně přesvědčil 26 zemí, aby zajistily dohodu. Otázkou však zůstává, zda dokáže uspět i v zemích, které dávají přednost možným výhodám z Číny a jež zároveň vyjadřují skepsi vůči EU.

Závěr a doporučení

Potíže Evropské unie při navazování smysluplných a udržitelných partnerství v Africe nelze přičítat pouze rostoucí přítomnosti Číny v regionu. Při bližším zkoumání zjistíme, že ještě větší překážku může představovat rigidní a obecná povaha jejích rozvojových politik, která vedla v minulosti k tomu, že EU nedokázala dostatečně reagovat na rozmanité a vyvíjející se potřeby afrických zemí. Kromě toho se na vztazích mezi EU a Afrikou projevuje trvalé narušení důvěry, které pramení z historické nerovnosti, vnímaného paternalismu a nesplněných závazků. Neřešení těchto základních strukturálních a vztahových problémů může bránit tomu, aby byla Global Gateway v budoucnosti vnímána jako skutečný partner v rozvoji Afriky bez ohledu na konkurenci ze strany Číny nebo jiných aktérů. Pro skutečný úspěch musí tedy EU přesunout svou pozornost od konkurenčních narativů k obnově důvěry, podpoře vzájemného respektu a přijetí flexibilnějšího přístupu k rozvoji a spolupráci.

Musíme vzít také v úvahu, že iniciativa Global Gateway je stále ve své počáteční fázi. Přestože probíhá několik klíčových projektů, celkový dosah a účinnost iniciativy zůstávají nejasné. V současné době je hodnocení celkového dopadu GGI náročné také z důvodu nedostatečných informací a chybějícího systému k posouzení dopadů jejích vlajkových projektů.⁷⁵ Nový komisař EU pro mezinárodní partnerství by tedy měl zformulovat strategie, které by iniciativu posunuly od rétoriky k hmatatelným výsledkům. Mezi jeho hlavní priority by mělo patřit zajištění potřebného financování, vybudování důvěryhodné a spolehlivé značky, zvýšení transparentnosti GGI, zefektivnění zapojení soukromého sektoru a přesvědčení partnerských zemí, že EU dokáže splnit své závazky. Důležité bude, jak a jestli Síkela dokáže redefinovat GGI jako samostatnou hodnotnou iniciativu a posunout se za vnímání GGI jakožto hry s nulovým součtem.

OBRÁZEK 3: KLÍČOVÉ KROKY POTŘEBNÉ PRO ZAJIŠTĚNÍ ÚSPĚCHU GLOBAL GATEWAY

- **Zajištění dostatečného financování pro dosažení ambiciózních cílů**
- **Zvýšení zájmu soukromého sektoru**
- **Stanovení jasných priorit, zvýšení transparentnosti a podpora inkluzivity**
- **Zrychlení implementace projektů**
- **Obnovení důvěry zejména u afrických zemí**

OBRÁZEK 4: KLÍČOVÉ VÝZVY PRO ČESKOU REPUBLIKU

- **Podnikatelské prostředí, které není příznivé pro větší zapojení soukromého sektoru, i kvůli nedostatku jasné komunikační strategie GGI**
- **Nedostatečná informovanost a tradičně spíše pasivní role soukromého sektoru v místní a globální rozvojové pomoci**
- **Nedostatek jasných národních rozvojových a ekonomických priorit, které by identifikovaly komparativní výhody a přidanou hodnotu českého soukromého sektoru**
- **Přetrvávající nedůvěra mezi českými nevládními organizacemi a soukromým sektorem, která brání ve sdílení znalostí a spolupráci**
- **Nedostatek podpory nebo pobídek pro soukromý sektor, aby se angažoval v rizikovějším prostředí kvůli chybějícím nebo nedostatečným vládním zárukám**

Tato studie předkládá následující doporučení pro Evropskou unii, eurokomisaře Síkelu a českou vládu:

Zatraktivnit evropskou nabídku a přerámovat GGI

S globálními geopolitickými změnami a stále tvrdším postojem EU vůči Číně se GGI stala symbolem soupeření mezi Bruslem a Pekingem. Rámování iniciativy v kontextu geopolitického postavení EU vůči Číně je však kontraproduktivní a pravděpodobně i oslabuje úsilí EU.

Zaprvé, prezentování GGI jako alternativy k čínské iniciativě BRI podkopává důvěryhodnost EU už jen kvůli samotné velikosti a rozsahu BRI. GGI je v oblasti rozvoje infrastruktury relativním nováčkem, zatímco Čína se budování infrastruktury v přijímajících zemích věnuje již řadu let. BRI se stala symbolem schopnosti Číny poskytovat rychlé a flexibilní financování, které není vázáno na žádné hodnotové nebo ideologické podmínky – kromě dodržování tzv. politiky jedné Číny. Oproti tomu je GGI hluboce zakořeněna v hodnotách a zásadách evropského společenství. Navíc mnoho zemí považuje čínský model spolupráce za výhodnější a nechtějí být zataženy do geopolitické soutěže. EU by proto měla klást větší důraz na rozvojové aspekty GGI, nikoli se soustředit pouze na její geopolitické a strategické aspekty. Místo toho, aby se v rámci GGI hovořilo o soutěži s Čínou, by se EU měla zaměřit na potřeby a přání přijímajících zemí a postavit je do centra iniciativy. Mnoho rozvojových zemí dává přednost spolupráci před konkurencí a hledá synergie a komplementaritu mezi různými iniciativami. Je nepravděpodobné, že by se tyto země nechaly tlačit EU nebo Čínou k tomu, aby si vybraly jen jednu stranu. GGI tak představuje pro EU a Českou republiku příležitost, jak stavět na svých zkušenostech, úspěších a silných stránkách, spíše než se stavět do pozice konkurenta BRI.

Budoucnost globálního postavení EU bude v konečném důsledku záviset na partnerstvích, která se jí podaří navázat, rozvíjet a udržovat. Pokud si tedy chce EU vybudovat důvěryhodnou značku a podporovat dlouhodobá partnerství, musí respektovat místní agendy přijímajících zemí a přizpůsobit se jim. To by mělo zahrnovat diskuse s místními vedoucími představiteli spolu s dalšími zúčastněnými stranami, včetně soukromého sektoru a občanské společnosti. GGI jako celek musí být zasazena do kontextu zájmů a priorit jednotlivých partnerských zemí.

V rámci úsilí o sladění GGI s potřebami jednotlivých zemí by eurokomisař Síkela mohl zvážit potenciální oblasti spolupráce s Čínou. Výzkum provedený v Demokratické republice Kongo, Maroku a Jihoafrické republice naznačuje, že přijímající země by mohly být otevřeny spolupráci mezi Čínou a EU v konkrétních oblastech. Ta by mohla sahat od využití synergií obou iniciativ až po rozvoj konkrétních třístranných partnerství. Ačkoli mnohé oblasti jsou příliš citlivé pro spolupráci, EU by mohla najít příležitosti pro společné úsilí v environmentální a sociální oblasti nebo správě a řízení podniků. Vzhledem k povaze vztahů mezi EU a Čínou by spolupráce mohla probíhat postupně, počínajíc projekty malého rozsahu, kde by obě strany mohly otestovat svou kompatibilitu a zároveň budovat důvěru. Jako nezbytný základ pro jakékoli další úvahy tímto směrem by mohla EU zvážit podporu výzkumu přítomnosti Číny v Africe, aby lépe porozuměla čínským strategiím, ambicím, komparativním výhodám a výzvám.⁷⁶ Tento přístup by mimo jiné umožnil EU poučit se z čínských chyb v Africe a podle toho zdokonalit své vlastní strategie.

Úspěšná realizace GGI bude navíc vyžadovat, aby EU komunikovala i s těmi zeměmi, které nutně nesdílejí její hodnoty a zásady. Za tímto účelem by EU měla zaměřit své úsilí buď na vytvoření nového rámce pro komunikaci s rozvojovými zeměmi, které vyznávají jiné hodnoty, nebo na využití stávajících platforem, jako je summit Transform Africa⁷⁷ nebo summit EU-AU.⁷⁸ Je nezbytné, aby EU vnímala Afriku takovou, jaká skutečně je – jako heterogenní region s různými hodnotovými systémy. Zatímco pro Čínu tato heterogenita nemusí představovat problém pro úspěšnou realizaci jejích projektů – protože se nezaobírá místní domácí politikou a hodnotami – GGI je zakotvena v hodnotách a zásadách EU. Proto by EU měla hledat rovnováhu mezi prosazováním svých hodnot a řešením rozvojových potřeb. Projekty GGI mohou být stále realizovány v zemích s jinými hodnotovými systémy, zejména v oblastech, jakými jsou vzdělávání, udržitelnost životního prostředí a rozšiřování ekonomických a politických svobod.

Zapojit soukromý sektor do GGI

Ačkoli GGI počítá s nutností zapojit soukromý sektor do realizace, několik otázek zůstává ne(vy)řešených. Aby firmy mohly plně využít výhod této infrastrukturní iniciativy, musí dodržovat normy EU, orientovat se ve složitém prostředí finančních nástrojů a pochopit úskalí mezinárodní spolupráce v různých kontextech. Přestože byla zřízena podnikatelská poradní skupina na podporu zapojení soukromého sektoru, evropské firmy se stále potýkají s obtížemi při orientaci na portálu výběrových řízení EU, v oznámeních o veřejných zakázkách a žádostech o financování.

Pokud se firma chce účastnit GGI, Evropská komise jí v současné době poskytne soubor odkazů na různé webové stránky a kontakty na 144 delegací EU po celém světě. Namísto centralizovaného systému mají firmy k dispozici roztržštěnou a komplikovanou síť kontaktů, informací a pokynů. Podnikatelská poradní skupina GGI funguje také vedle dalších konzultačních platforem, jako je Evropská obchodní komora a další společná podnikatelská fóra. Tyto platformy sice umožňují účast soukromého sektoru, ale zároveň přispívají k celkové roztržštěnosti systému.

Na potřebu řešit tyto problémy nedávno upozornil i Svaz průmyslu a dopravy ČR, který uvedl, že mnoho českých firem, zejména malých a středních, si není jistých, jak se účinně zapojit do projektů GGI. Podle jejich vyjádření pramení hlavní problémy

právě z decentralizovaného přístupu k informacím o současných a budoucích projektech, zdrojích financování a možnostech výběrových řízení. Kromě toho byly jako hlavní překážky zmíněny nedostatečná transparentnost a srozumitelnost jednotlivých nástrojů GGI. Zřízení specializované služby pro soukromý sektor by mohlo zvýšit viditelnost iniciativy, pomoci společností při orientaci v projektových návrzích a zefektivnit žádosti.

Zapojení soukromého sektoru může pozitivně ovlivnit také česká vláda. Nejprve by měla zmapovat prioritní oblasti vycházející z ekonomických a rozvojových priorit ČR a také z oblastí, kde mají české firmy přidanou hodnotu. Ačkoli prozatím žádný takový ucelený přehled neexistuje, zemědělství a farmářství⁷⁹ by mohly být jedněmi z prioritních oblastí. Za druhé by vláda měla vypracovat účinnou a soudržnou komunikační strategii, která by zviditelnila GGI a představila synergie a komplementaritu mezi projekty GGI a oblastmi, v nichž mají české firmy komparativní výhodu.⁸⁰

Zlepšení koordinace mezi vývozními úvěry a financováním rozvoje by mohlo pomoci zmírnit investiční rizika, zejména v počátečních fázích projektů. To zahrnuje zavedení záruk k řešení rizik specifických pro danou zemi, což by mohlo zvýšit důvěru komerčních bank ve financování projektů. Vzhledem k různorodosti zúčastněných zemí je navíc zásadní řešit právní nejistoty a institucionální problémy v partnerských zemích sladěním podpory projektů s mezinárodně uznávanými regulačními standardy. Investiční úsilí by se také mohlo zaměřit na zlepšení místní infrastruktury a budování institucionální kapacity, což by vedlo k vytvoření příznivějšího podnikatelského prostředí.⁸¹

Rada firem buď v minulosti váhala, nebo se přímo vyhýbala projektům v regionech, jakými jsou Afrika, Asie a Latinská Amerika, jež jsou považovány za rizikovější nebo náročnější teritoria. Zástupce Svazu průmyslu a dopravy ČR uvedl, že GGI pravděpodobně nebude motivovat české firmy k investicím v dosud opomíjených regionech. Spíše je třeba, aby se firmy nejprve zavázaly k projektu a poté využily GGI a její zdroje jako podpůrný rámec pro realizaci. Úspěšná realizace projektů GGI v těchto vysoce rizikových oblastech by mohla poté sloužit jako příklad a motivovat další české firmy. Účast českých firem by mohlo nastartovat také poskytnutí záruk, jako je EFSD+ nebo vládní záruky podobné těm, jež byly firmám poskytnuty v souvislosti s působením na Ukrajině po ruské invazi v roce 2022.⁸²

Kromě toho je pro podporu spolupráce mezi Team Europe a soukromým sektorem nezbytné zavést účinné konzultační mechanismy, které zahrnují pravidelné interakce zaměřené na identifikaci slibných projektů. Vlády jednotlivých států by měly úzce spolupracovat s místními podnikatelskými sítěmi a asociacemi, aby tyto iniciativy podpořily a povzbudily účast místních podniků. Vzhledem k velkému rozsahu GGI a rozsáhlé síti mezinárodních, regionálních, národních a místních partnerů jsou aktivní komunikace a konzultace nezbytné.

Pokud jde konkrétně o Českou republiku, česká vláda by mohla čerpat ze zkušeností a úspěchů nevládního sektoru při zajišťování rozvojového financování a realizaci rozvojových programů. Vláda by proto měla vytvořit platformu pro dialog mezi nevládním a soukromým sektorem a podpořit tak sdílení znalostí. Bude také nezbytné, aby se větší počet vládních orgánů díval na GGI ze strategického hlediska. Na Ministerstvu zahraničních věcí ČR sice již existuje specializovaný odbor, který se GGI věnuje, ale do strategického hodnocení této iniciativy a potenciálních příle-

žitostí by se měli zapojit i další aktéři, například Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo dopravy.⁸³

Nakonec bude klíčové zajistit, aby byly partnerské země považovány za rovnocenné účastníky a aby byly úzce zapojeny do definování kritérií projektů. EU může zaručit, že přínosy projektů se budou šířit a poskytovat hmatatelné výhody místním obyvatelům a zúčastněným stranám pouze tehdy, pokud investice sladí se skutečnými rozvojovými potřebami v daném místě.

Zlepšit viditelnost, komunikaci a transparentnost GGI

Ironií je, že ačkoli se v oficiálním narativu GGI zdůrazňuje transparentnost jako jedna z hlavních předností iniciativy, skutečnost je poněkud jiná. Po projektové stránce zahrnuje GGI širokou škálu regionálních, národních a místních projektů rozprostřených v různých odvětvích. Rozsah GGI spolu s dalšími rozvojovými programy a iniciativami EU však ztěžuje pochopení toho, co je či není součástí GGI. Kromě toho, ačkoli EU zmapovala vlajkové projekty GGI, dosud nepředstavila komplexní systém monitorování, který by zhodnotil celkový pokrok iniciativy.

Tato nedostatečná transparentnost ztěžuje vyhodnocení toho, jak projekty odpovídají rozvojovým cílům. Stejně tak neumožňuje zmapovat potenciální negativní dopady na přijímající země. Zpětná vazba od zúčastněných stran v přijímajících zemích by umožnila například monitorovat požadavky inkluзивity a garance, že projekty odpovídají potřebám a domácím agendám těchto zemí.

K tomu, aby GGI dosáhla svého plného potenciálu a etablovala se jako důvěryhodná alternativa k BRI, si musí definovat jasné priority pro zlepšení implementačního procesu a směřovat financování do sektorů, které mohou přinést rychlý pokrok. Tento aspekt je úzce spjat s transparentností, protože široký záběr GGI ztěžuje pochopení toho, co iniciativa obnáší a které projekty jsou její součástí. Při stanovování priorit mezi vlajkovými projekty by EU měla upravit svá rozhodnutí na základě vyhodnocení potřeb a preferencí partnerských zemí a zaměřit se na oblasti, které vyžadují nejnaléhavější pozornost. Toho lze dosáhnout například tím, že se těmto zemím umožní účast na identifikaci vlajkových projektů, které jsou pro GGI klíčové.⁸⁴

Tímto způsobem může EU vybudovat důvěryhodnou značku, která bude celosvětově uznávaná pro svůj pozitivní a významný dopad. Nejenže to zlepší transparentnost a viditelnost EU, ale zároveň to posílí GGI jako iniciativu, která je založena na principech spravedlivého partnerství a spolupráce založené na vzájemném porozumění. To je obzvláště důležité, pokud se EU chce stát důvěryhodnou alternativou k čínské BRI.

Zohlednit širší geopolitické souvislosti

Jednou z důležitých otázek, jež je často přehlížena, je dopad reakce EU na válku na Ukrajině a na poslední konflikt mezi Izraelem a Hamásem na vnímání unie ze strany rozvojových zemí. Důrazné odsouzení ruské agrese proti Ukrajině ze strany EU v kontrastu s poměrně tlumenou reakcí na vývoj na Blízkém východě – zejména na vojenské operace Izraele v Gaze – podnítilo kritiku EU napříč africkým kontinentem, podle níž EU a Evropská komise přistupuje k lidským právům selektivně.

Požadavek na dodržování lidských práv ve většině dohod o spolupráci mezi EU s rozvojovými zeměmi je pak vnímán jako neupřímný.⁸⁵ Vzhledem k tomu, že vztahy EU s Afrikou jsou již zatíženy dědictvím kolonialismu, EU by měla vždy pečlivě

zvážit ve své strategické komunikaci, jak její přístup ke globálním konfliktům může být vnímán v regionech, které považuje za strategicky důležité.

Zlepšit inkluzivitu platform GGI

Tento problém se týká především GGI fóra, poradní skupiny pro podniky a platformy pro dialog občanské společnosti a místních orgánů. Podnikatelská poradní skupina má v současné době 59 členů a 10 pozorovatelů, zatímco platforma pro dialog má 57 členů. Zahajovací fórum GGI bylo kritizováno za to, že se jedná o zasedání za zavřenými dveřmi s velmi omezeným počtem zúčastněných stran a s minimální účastí občanské společnosti.^{86,87}

Podnikatelská poradní skupina navíc zahrnuje některé z největších evropských společností, včetně těch, které v minulosti měly negativní dopady na životní prostředí. Zároveň skupina nezahrnuje velké množství firem z partnerských zemí. To vytváří prostor pro lobbování soukromého sektoru, které může vést k nesprávnému rozdělení zdrojů, neboť financování může být zaměřeno spíše na zájmy (západního) soukromého sektoru než na potřeby přijímajících zemí. Upravení struktury řízení tak, aby do ní byly více zapojeny místní společnosti a aby se zvýšila inkluzivita GGI, by celkově napomohlo transparentnosti.⁸⁸

Pokud jde o občanskou společnost, plní platforma pro dialog v současné době pouze symbolickou roli, neboť nemá žádný vliv na výběr, formulaci a implementaci projektů GGI. Vytvoření prostoru, kde by si občanská společnost a další zúčastněné strany mohly vyměňovat názory a nápady, by významně napomohlo konstruktivnějšímu dialogu mezi jednotlivými aktéry činnými v rozvojové pomoci a spolupráci. Platforma by mohla být modelována po vzoru již existujících iniciativ, jakými jsou například Iniciativa pro transparentnost v oblasti rybolovu nebo Iniciativa pro transparentnost v těžebním průmyslu.⁸⁹

Global Gateway ztělesňuje závazek EU zvýšit svůj globální vliv spojením rozvojové pomoci s jejími geostrategickými prioritami. Ve srovnání s jinými infrastrukturálními iniciativami navrženými USA a dalšími hráči nabízí Global Gateway sofistikovanou škálu cílů a finančních mechanismů, čímž vytváří rámec pro zvýšení investic ze strany soukromého sektoru. I přesto, že má tato iniciativa ambiciózní cíle a podrobné plány na rozvíjení různých partnerství, stále má před sebou dlouhou cestu k tomu, aby naplnila svůj plný potenciál. S novým eurokomisařem Jozefem Síkelou může hrát Česká republika klíčovou roli při implementaci GGI a řešení některých stávajících problémů. I když je Síkela především zástupcem zájmů EU, může také využít odborné zkušenosti své země, aby nasměroval Global Gateway k úspěšné budoucnosti.

O autorce

Dominika Urhová byla analytičkou AMO v týmu čínských projektů specializující se na zahraniční politiku Číny, čínsko-tchajwanské vztahy a vliv Číny na Blízkém Východě a západním Balkánu do února 2025. Nyní působí jako stážistka v NATO v Bruselu. V minulosti mimo jiné přispívala do Middle East Policy Journal, the Prospect Foundation a výstupů Observer Research Foundation. Dominika získala magisterský titul v oboru bezpečnostní studia a diplomacie na Tel Aviv University v Izraeli a bakalářský titul v oboru rozvojových studií se zaměřením na ekonomický rozvoj na Lund University ve Švédsku. Její bakalářská práce byla nominována na Hydén Award za nejlepší práci na socio-ekonomické a politické téma.

✉ chinaobservers@amo.cz

O MapInfluenCE

Projekt MapInfluenCE zkoumá vliv Číny, Ruska a dalších autoritářských režimů ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Prostřednictvím řady výstupů (články v médiích, rozhovory, výzkumné zprávy, otevřené i uzavřené akce a briefinky) projekt rozšiřuje a formuje odbornou i veřejnou debatu o vlivu a aktivitách Číny v regionu střední Evropy.

Mezinárodně uznávaný projekt, známý ve své počáteční fázi jako ChinfluenCE (2017-2020), využívá při analýze různé nástroje – například diskurzivní analýzu médií, kde zkoumá kdo a proč formuje čínský diskurz v zemích Visegrádu, mapování tvůrců agendy (agenda setters) k odhalení vazeb mezi místními politiky a podnikateli s napojením na Čínu, analýzu změn postojů politických stran k Číně v českém a maďarském parlamentu od roku 1990 do současnosti apod.

Výsledky MapInfluenCE byly citovány v evropském, americkém nebo australském tisku, zmíněny například ve výroční zprávě US-China Economic and Security Review Commission za rok 2018 nebo zprávě Reportérů bez hranic o zranitelnosti médií a představeny na půdě Evropského parlamentu.

Mezinárodní tým publikoval více než 30 policy a briefing paperů v pěti různých jazycích (češtině, polštině, maďarštině, slovenštině a angličtině) a členové týmu byli citováni v mnoha místních i mezinárodních médiích včetně BBC, Financial Times, Wall Street Journal, China Digital Times, Sydney Morning Herald, POLITICO Brussels, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Diplomat, Neue Zürcher Zeitung, Le Temps, Radio Free Europe atd.

V roce 2020 se projekt kromě vlivu Číny začal zaměřovat i na další vlivy autoritářských režimů a rozrostl se o další analytiky. Změnil proto název z původního ChinfluenCE na MapInfluenCE.

MapInfluenCE vytvořila a koordinuje Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), česká nezisková organizace.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

www.mapinfluence.eu

www.x.com/MapInfluenceEU

www.x.com/amo_cina

[@MapInfluenceEU](https://twitter.com/MapInfluenceEU) a [#MapInfluenCE](https://twitter.com/MapInfluenCE)

O AMO

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Poskytujeme prostor pro vyjadřování a realizaci idejí, myšlenek a projektů sloužících k rozvoji vzdělanosti, porozumění a tolerance mezi lidmi.

AMO je jedinečnou transparentní platformou, která zprostředkovává dialog mezi zástupci široké veřejnosti, akademické sféry, občanského sektoru, politiky a byznysu. Dlouhodobě podporuje zájem občanů České republiky o mezinárodní otázky a poskytuje informace nezbytné pro utváření vlastního názoru na současné dění doma i ve světě.

AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy,
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse,
- organizuje vzdělávací projekty,
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média,
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů,
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností,
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

- www.amo.cz
- www.facebook.com/AMO.cz
- www.x.com/AMO_cz
- www.youtube.com/AMOCz
- www.linkedin.com/company/AMOCz
- www.instagram.com/AMO.cz

Poznámky

- 1 Danny Scull a Claire Healy, *One Vision, Three Plans: Build Back Better World & G7 Global Infrastructure Initiatives*, (E3G, 2022), <https://www.e3g.org/wp-content/uploads/B3W-G7-Report-E3G.pdf>.
- 2 „Forecasting Infrastructure Investment Needs and Gaps,“ Global Infrastructure Outlook, 10. února 2025, <https://outlook.gihub.org>.
- 3 Fawra Sial a Xavier Sol, *The Emperor's New Clothes: What's New about the EU's Global Gateway?* (Eurodad, 2022), https://www.eurodad.org/the_emperor_s_new_clothes_what_s_new_about_the_eu_s_global_gateway.
- 4 Danny Scull a Claire Healy, *One Vision, Three Plans: Build Back Better World & G7 Global Infrastructure Initiatives*, (E3G, 2022), <https://www.e3g.org/wp-content/uploads/B3W-G7-Report-E3G.pdf>.
- 5 Simone Tagliapietra, „The Global Gateway: A Real Step Towards a Stronger Europe in the World?,“ Bruegel, 7. prosince 2021, <https://www.bruegel.org/blog-post/global-gateway-real-step-towards-stronger-europe-world>.
- 6 „Global Gateway Overview,“ European Commission, 6. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/global-gateway-overview_en#sources-of-financing.
- 7 Mark Furness a Niels Keijzer, „Europe's Global Gateway: A New Geostrategic Framework for Development Policy?“ (IDOS, 2022), <https://doi.org/10.23661/bp1.2022>.
- 8 Danny Scull a Claire Healy, *One Vision, Three Plans: Build Back Better World & G7 Global Infrastructure Initiatives*, (E3G, 2022), <https://www.e3g.org/wp-content/uploads/B3W-G7-Report-E3G.pdf>.
- 9 Mikaela Gavas a Samuel Pleeck, *The EU's Global Gateway Is Not a Groundbreaking Plan for Domination in Global Infrastructure*, (Center for Global Development, 2021), <https://www.cgdev.org/blog/eus-global-gateway-not-groundbreaking-plan-domination-global-infrastructure>.
- 10 Danny Scull a Claire Healy, *One Vision, Three Plans: Build Back Better World & G7 Global Infrastructure Initiatives*, (E3G, 2022), <https://www.e3g.org/wp-content/uploads/B3W-G7-Report-E3G.pdf>.
- 11 „Global Gateway,“ Evropská komise, 1. února 2025, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_en.
- 12 „Global Gateway,“ Evropská rada, 1. února 2025, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/global-gateway/>.
- 13 „Team Europe Initiatives,“ Evropská komise, 1. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/team-europe-initiatives_en.
- 14 „Team Europe Initiatives and Joint Programming Tracker,“ Evropská unie, 1. února 2025, https://capacity4dev.europa.eu/resources/team-europe-tracker_en.
- 15 „Global Gateway Business Advisory Group – List of Members and Observers,“ Evropská komise, 1. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/8f0954fc-34ed-45fe-8c68-b59015e98b41_en.
- 16 „Global Gateway: Commission Launches Civil Society and Local Authorities Dialogue Platform,“ Evropská komise, 1. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-commission-launches-civil-society-and-local-authorities-dialogue-platform-2023-10-24_en.

- 17 „EU Business Fora: Global Gateway Partner Country Dialogues with the Private Sector,” Evropská komise, 1. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/eu-business-fora_en?prefLang=cs.
- 18 Saifee S. M. Islam, „The First Global Gateway Forum: Outcomes and Prospects – Analysis,” *Eurasia Review*, 22. listopadu 2023, <https://www.eurasiareview.com/22112023-the-first-global-gateway-forum-outcomes-and-prospects-analysis/>.
- 19 Rebecca Ray, „Small Is Beautiful: A New Era in China's Overseas Development Finance?” *Global Development Policy Center*, 19. ledna 2023, <https://www.bu.edu/gdp/2023/01/19/small-is-beautiful-a-new-era-in-chinas-overseas-development-finance/>.
- 20 Bradley C. Parks et al., *Belt and Road Reboot: Beijing's Bid to De-Risk Its Global Infrastructure Initiative*, (Williamsburg, US: AIDDATA at William & Mary, 2023), https://docs.aiddata.org/reports/belt-and-road-reboot/Belt_and_Road_Reboot_Full_Report.pdf.
- 21 Elaine K. Dezenski a Josh Birenbaum, „Tightening the Belt or End of the Road? China's BRI at 10,” *Foundation for Defense of Democracies*, 17. února 2024, <https://www.fdd.org/analysis/2024/02/27/tightening-the-belt-or-end-of-the-road-chinas-bri-at-10/>.
- 22 Kevin P. Gallagher, William Kring, Rebecca Ray, Oyinelado Moses, Cecilia Springer, Lin Zhu a Yan Wang, „The BRI at Ten: Maximizing the Benefits and Minimizing the Risks of China's Belt and Road Initiative,” *Global Development Policy Center*, prosinec 2023, <https://www.bu.edu/gdp/2023/10/09/the-bri-at-ten-maximizing-the-benefits-and-minimizing-the-risks-of-chinas-belt-and-road-initiative/>.
- 23 Christoph Nedopil Wang, „China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2023,” *Griffith Asia Institute*, 5. února 2024, <https://doi.org/10.25904/1912/5140>.
- 24 Ibid.
- 25 Mariella Di Ciommo, Pauline Veron, a Nadia Ashraf, *The EU and China in the Global South: Perspectives From African Countries* (ECDPM, září 2024), <https://ecdpm.org/application/files/2417/2604/7280/EU-China-Global-South-Perspectives-African-Countries-ECDPM-Discussion-Paper-373-2024.pdf>.
- 26 „2021 State of the Union Address by President Von Der Leyen,” Evropská komise, 3. února 2025 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_4701.
- 27 Christian Leffler a Patrick Costello, „Global Gateway and China's Belt and Road Initiative – Fighting the Last War?” *European Democracy Hub*, 13. května 2024, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/global-gateway-and-chinas-belt-and-road-initiative-fighting-the-last-war/>.
- 28 „Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Investment Bank: The Global Gateway,” Evropská unie, 1. prosince 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021JC0030>.
- 29 Ibid.
- 30 „Briefing Book International Partnerships,” Politico, 18. dubna 2024, <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2024/04/18/draft-IntPa-briefing-for-next-Com-April-2024-1-cleaned.pdf>.
- 31 „Opening Speech by President von der Leyen at the Global Gateway Forum,” Evropská komise, 5. února 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_23_5305.
- 32 „EU Fighting to Counter China's Influence in Global South, Says Top Official,” *Financial Times*, 12. května 2024, <https://www.ft.com/content/690e65c5-ee93-4a21-b4c7-12110ae48984>.
- 33 Simone Tagliapietra, „The Global Gateway: A Real Step Towards a Stronger Europe in the World?” *Bruegel*, 7. prosince 2021, <https://www.bruegel.org/blog-post/global-gateway-real-step-towards-stronger-europe-world>.

- 34 „Belt and Road: China's Biggest Brand," *The Interpreter*, 29. srpna 2018, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/belt-road-china-s-biggest-brand>.
- 35 „Engaging in Africa: Czechia's Strategy," Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, září 2022, https://mzv.gov.cz/file/4922484/AFR_Engaging_in_Africa_Czechia_s_Strategy_FINAL.pdf.
- 36 Ibid.
- 37 „EU-Africa: Global Gateway Investment Package," Evropská komise, 3. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/initiatives-sub-saharan-africa/eu-africa-global-gateway-investment-package_en.
- 38 „EU-Africa: Global Gateway Investment Package," Evropská komise, 3. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/initiatives-sub-saharan-africa/eu-africa-global-gateway-investment-package_en.
- 39 „Africa's Infrastructure: Great Potential but Little Impact on Inclusive Growth," African Development Bank Group, 5. února 2025, https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/2018AEO/African_Economic_Outlook_2018_-_EN_Chapter3.pdf.
- 40 Konkrétní příklady investic v rámci GGI lze najít na stránkách Evropské komise např. zde: https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/ed505ccf-18ef-4fe9-816b-587d28f10633_en?filename=infographics-global-gateway-flagship-projects-2023-2024-eu-africa_en.pdf & https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/90df9354-9d0b-461e-829d-06a3afc54e5d_en?filename=EU-Africa-GG-flagship-projects-energy.pdf.
- 41 Jennifer Hillman a Alex Tippet, „Who Built That? Labor and the Belt and Road Initiative," *The Internationalist*, 6. července 2021, <https://www.cfr.org/blog/who-built-labor-and-belt-and-road-initiative>
- 42 „EU-Africa Flagship Projects," Evropská komise, květen 2024, https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/ed505ccf-18ef-4fe9-816b-587d28f10633_en?filename=infographics-global-gateway-flagship-projects-2023-2024-eu-africa_en.pdf.
- 43 „Gender Equality: EU Extends the Duration of the Gender Action Plan in External Action to Build on Its Achievements Towards a Gender-Equal World," Evropská komise, 21. listopadu 2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%20en/ip_23_5858.
- 44 „EU-Africa Flagship Projects," Evropská komise, květen 2024, https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/ed505ccf-18ef-4fe9-816b-587d28f10633_en?filename=infographics-global-gateway-flagship-projects-2023-2024-eu-africa_en.pdf.
- 45 „Global Gateway: The EU Launches New Regional Initiatives in Africa to Boost Youth Mobility and Skills, Including the Unique Africa-Europe Youth Academy," Evropská komise, 11. dubna 2024, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-eu-launches-new-regional-initiatives-africa-boost-youth-mobility-and-skills-including-2024-04-11_en.
- 46 „Youth Action Plan," Evropská komise, 2. února 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en.
- 47 „EU-Africa Flagship Projects," Evropská komise, květen 2024, https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/download/ed505ccf-18ef-4fe9-816b-587d28f10633_en?filename=infographics-global-gateway-flagship-projects-2023-2024-eu-africa_en.pdf.
- 48 „Accelerating the Use of Digital Technologies Is Key to Creating Productive Jobs and Boosting Economic Growth in Africa," Evropská komise, 13. května 2023, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/03/13/accelerating-the-use-of-digital-technologies-is-key-to-creating-productive-jobs-and-boosting-economic-growth-in-africa>
- 49 Motolani Agbebi, „China's Digital Silk Road and Africa's Technological Future," *Asia Unbound*, 1. února 2022, <https://www.cfr.org/blog/chinas-digital-silk-road-and-africas-technological-future>.

- 50 Ibid.
- 51 „Climate Change in Africa,” African Development Bank Group, 2. února 2025, <https://www.afdb.org/en/cop25/climate-change-africa>.
- 52 „Global Gateway: EU Reinforces Partnership with Africa through 'Africa-EU Space Partnership Programme,’” Evropská komise, 29. ledna 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-eu-reinforces-partnership-africa-through-africa-eu-space-partnership-programme-2025-01-29_en.
- 53 „Africa and Europe Facts and Figures on Climate and Energy,” Mo Ibrahim Foundation, 3. února 2025, <https://mo.ibrahim.foundation/our-research/data-stories/aef-climate-energy>.
- 54 Claudia Baranzelli, Andrius Kučas, Boyan Kavalov, Antigoni Maistrali, Mert Kompil, Sergio Oliete Josa, Marco Parolin a Carlo Lavallo, „Identification, Characterisation and Ranking of Strategic Corridors in Africa,” (Evropská komise, květen 2022), <https://doi.org/10.2760/498757>.
- 55 Prithvi Gupta, „Lobito Corridor: The West's Attempt to Counter Chinese Dominance in Central Africa,” Observer Research Foundation, 14. prosince 2023, <https://www.orfonline.org/hindi/expert-speak/lobito-corridor>.
- 56 Chloe Teevan, San Bilal, Ennatu Domingo a Alfonso Medinilla, *The Global Gateway: A Recipe for EU Geopolitical Relevance?* (ECDPM, červen 2022), <https://ecdpm.org/application/files/4616/5779/4869/Global-Gateway-recipe-EU-geopolitical-relevance-ECDPM-Discussion-Paper-323-2022.pdf>.
- 57 Ibid.
- 58 Geert Laporte, „A Radical Change of Mindset Is Needed to Get the Africa-Europe Relationship Back on Track,” Italian Institute for International Political Studies, 3. července 2024, <https://www.ispionline.it/en/publication/a-radical-change-of-mindset-is-needed-to-get-the-africa-europe-relationship-back-on-track-179103>.
- 59 Adesewa Olofinko, „The Second Scramble for Africa: The EU's Global Gateway Strategy,” *Global Voices*, 20. listopadu 2024, <https://globalvoices.org/2024/11/20/the-second-scramble-for-africa-the-eus-global-gateway-strategy/>.
- 60 Chloé Farand, „As EU Seeks to Rival China's Infrastructure Offer, Africans Are Sceptical,” *Euractiv*, 20. prosince 2021, <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/as-eu-seeks-to-rival-chinas-infrastructure-offer-africans-are-sceptical/>.
- 61 Emmanuel Martin, „The Paradoxes of the EU's Africa Policy,” GIS Reports, 28. června, 2024, <https://www.gisreportsonline.com/r/eu-africa-strategy/>.
- 62 Judy Dempsey, „Judy Asks: Has the War in Gaza Irreversibly Damaged Europe's Credibility?” Carnegie Endowment, 14. března, 2024, <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2024/03/judy-asks-has-the-war-in-gaza-irreversibly-damaged-europes-credibility?lang=en>.
- 63 Ondřej Houska, „Velká šance pro české firmy: Síkela hodnotí své portfolio v Bruselu, vidí příležitosti pro byznys,” *Hospodářské noviny*, 19. září, 2024, <https://archiv.hn.cz/c1-67380160-velka-sance-pro-ceske-firmy-sikela-hodnoti-sve-portfolio-v-bruselu-vidi-prilezitosti-pro-byznys>.
- 64 „Engaging in Africa: Czechia's Strategy” Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, září 2022, https://mzv.gov.cz/file/4922484/AFR_Engaging_in_Africa_Czechia_s_Strategy_FINAL.pdf.
- 65 Ibid.
- 66 Iveta Křížová, „Síkela na cestách. Šance pro firmy, ale jen ty informované, stěžují si Češi,” *Seznam Zprávy*, 18. prosince, 2024, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-sikela-na-cestach-sance-pro-firmy-ale-jen-ty-informovane-stezuji-si-cesi-266563>.
- 67 „Síkela: Snahou je dostat české firmy do globálních dodavatelských řetězců,” *Český rozhlas*, 26. srpna 2024, <https://cesky.radio.cz/sikela-snahou-je-dostat-ceske-firmy-do-globalnich-dodavatelskych-retezcu-8826724>.

- 68 Rozhovor autorky se zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR a think-tanků, únor 2025, Praha, Česká republika.
- 69 Rozhovor autorky se zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR, think-tanků a Svazu průmyslu a dopravy ČR, únor 2025, Praha, Česká republika.
- 70 „Czechia's Commissioner Hearing: Jozef Sikela Vies for EU's International Partnerships Role – Live Updates,” *Politico*, 5. listopadu 2024, <https://www.politico.eu/article/european-commissioner-hearings-czechia-jozef-sikela-international-partnerships/>.
- 71 „Global Gateway Under the Spotlight at Davos,” Evropská komise, 24. ledna 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-under-spotlight-davos-2025-01-24_en.
- 72 „Global Gateway: A Green Corridor Preserving the Last Lungs of the Earth Through Green Economic Growth,” Evropská komise, 22. ledna 2025, https://international-partnerships.ec.europa.eu/news-and-events/news/global-gateway-green-corridor-preserving-last-lungs-earth-through-green-economic-growth-2025-01-22_en.
- 73 Victor Jack, Camille Gijs a Koen Verhelst, „Czech Crisis Manager Set to Become EU's Top Global Dealmaker,” *Politico*, 23. září 2024, <https://www.politico.eu/article/czech-crisis-manager-jozef-sikela-eu-top-global-dealmaker/>.
- 74 „Czechia's Commissioner Hearing: Jozef Sikela Vies for EU's International Partnerships Role – Live Updates,” *Politico*, 5. listopadu 2024, <https://www.politico.eu/article/european-commissioner-hearings-czechia-jozef-sikela-international-partnerships/>.
- 75 Mikaela Gavas a Laura Granito, „What the Global Gateway Flagship Projects Tell Us about the EU's Priorities,” Center for Global Development, 18. prosince 2024, <https://www.cgdev.org/blog/what-global-gateway-flagship-projects-tell-us-about-eus-priorities>.
- 76 Mariella Di Ciommo, Pauline Verone a Nadia Ashraf, *The EU and China in the Global South: Perspectives From African Countries* (ECDPM, září 2024), <https://ecdpm.org/application/files/2417/2604/7280/EU-China-Global-South-Perspectives-African-Countries-ECDPM-Discussion-Paper-373-2024.pdf>.
- 77 „Building Trusted Connectivity between Africa and Europe: Discussing the Global Gateway at the Transform Africa Summit 2023,” D4D Hub, 20. dubna 2023, <https://d4dhub.eu/news/building-trusted-connectivity-between-africa-and-europe-discussing-the-global-gateway-at-the-transform-africa-summit-2023>.
- 78 „European Union - African Union Summit, 17-18 February 2022,” Evropská rada, 3. února 2025, <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2022/02/17-18/>.
- 79 Rozhovor autorky se zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Svazu průmyslu a dopravy ČR, únor 2025, Praha, Česká republika.
- 80 „Firmy EU Neví, Jak Se Zapojit Do Projektů Global Gateway,” Svaz průmyslu a dopravy České Republiky, 24. května 2024, <https://www.spcr.cz/aktivity/evropske-a-mezinarodni-vztahy/sp-v-mezinarodnich-organizacich/businesseurope/157-podnikatelske-prostredi/podpora-exportu/16774-firmy-eu-nevi-jak-se-zapojit-do-projektu-global-gateway>
- 81 Ibid.
- 82 Rozhovor autorky se zástupci Svazu průmyslu a dopravy ČR, únor 2025, Praha, Česká republika.
- 83 Rozhovor autorky se zástupci think-tanků, únor 2025, Praha, Česká republika.
- 84 Partnerské země jsou zahrnuty do diskuse na úrovni EU, jsou však vyloučeny z procesu identifikace projektů.

- 85 Mark Langan a Sophia Price, „The conflict in Gaza casts a dark shadow over Europe's new co-operation agreement with Africa,” *The London School of Economics and Political Science Blog*, 10. listopadu 2023, <https://blogs.lse.ac.uk/africaatlse/2023/11/10/the-conflict-in-gaza-casts-a-dark-shadow-over-europes-new-co-operation-agreement-with-africa/>.
- 86 Alexandra Gerasimčiková a Jean Saldanha, „Global Gateway Forum: A Closed-door Gathering Which Fundamentally Changes the EU's Development Landscape,” *Eurodad*, 26. října 2023, https://www.eurodad.org/global_gateway_forum_a_closed_door_gathering_which_fundamentally_changes_the_eu_s_development_landscape.
- 87 Fawra Sial a Xavier Sol, *The Emperor's New Clothes: What's New about the EU's Global Gateway?* (Eurodad, září, 2022), https://www.eurodad.org/the_emperor_s_new_clothes_what_s_new_about_the_eu_s_global_gateway.
- 88 „Private sector cooperation under the EU Global Gateway – A high-level discussion,” Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, 10. února 2025, <https://www.giz.de/en/worldwide/116900.html>.
- 89 Sergio Rodríguez Prieto, „Global Gateway's Moment of Truth,” European Democracy Hub, 23. dubna 2024, <https://europeandemocracyhub.epd.eu/global-gateways-moment-of-truth/>.

